

22-23 Eylül 2023 Antalya Göç Çalıştayı Kapanış Bildirgesi

Akdeniz Üniversitesi'nin girişimiyle gerçekleştirilen Antalya Göç Çalıştayı önemli sonuçlarla tamamlandı.

Akademisyenler, merkezi ve yerel idareden yöneticiler, çeşitli sosyal ve kültürel kuruluş temsilcileri Antalya'da göç konusunda sorunları tartışıp çözüm önerileri geliştirdi.

Akdeniz Üniversitesi Sosyal Politika ve Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (ASPAG), Friedrich Ebert Stiftung Derneği İstanbul Temsilciliği, Antalya Valiliği Göç İdaresi Müdürlüğü ile Alanya Belediyesi Yabancılar Meclisi ve Alanya Ticaret ve Sanayi Odası'nın 22-23 Eylül 2023 tarihleri arasında ortaklaşa düzenlediği "Onlar Bizim Hemşehrimiz – Antalya Göç Çalıştayı" önemli sonuçlarla tamamlandı. Bunlar özet olarak şöyle:

Türkiye'deki kentlere yönelen göç akını sınır önlemleri yardımıyla önemli ölçüde kontrol altına alınmıştır. Ancak komşu ülkelerdeki sosyal, siyasi ve ekonomik sorunlar nedeniyle Türkiye üzerindeki göç baskısı devam ediyor. Güneydoğu'da korunması zor ve uzun sınırlardan kaynaklanan sorunlar da bu baskıyı daha da artırıyor. Suriye Krizinin ilk yıllarında düzenli ve kontrollü girişler mümkün olmuşken göçün yoğunluğu nedeniyle ilerleyen yıllarda kentlere yerleşmeleri kısmen düzenlemeler dışına taşarak bazı kentlerde yığılmalara neden olmuştur. Buna göçmenlerin çalışma amaçlı ülke içinde yer değiştirmeleri de eklenince, bazı kentlerde göçün yönetimi giderek zorlaşmıştır.

Yerelde göç yönetimini zorlaştıran bir diğer faktör de, belediyelere göç politikalarında ve mevzuatında yer verilmemesidir. Yasaların yereldeki uygulayıcıları olan belediyeler, çoğu yerde sorunlara müdahil olamamışlardır. Merkezi yönetim çizgisinde Ankara'daki bağlı ve ilgili kuruluşlar yanı sıra illerdeki göçten sorumlu göç müdürlükleri personel ve kaynak açısından her zaman yeterli olamamaktadır. Bununla birlikte göç yönetiminin önemli aktörlerinden sivil toplum kuruluşları da kapasite yetersizliğinden dolayı bu süreçte destek verememişlerdir.

Göç yönetimindeki bu sorunların toplumsal karşılığı ön yargıların artması ve göçmenlerin yoğunlukla sığınmacı/mülteci kavramı altında tek tipleştirilmeleri (homojenleştirme) olmuştur. Basında ve sosyal medyada öncelikle göçmenlerin sorumlu tutulduğu birçok kentte güven endeksi giderek düşmektedir. Göçmenlerinin büyük kısmı yerleşik olan Antalya da bu gelişmeden nasibini almıştır. Örneğin 2020 yılında yapılan bir araştırmaya göre Antalya'da sığınmacıları bir güvenlik riski olarak görenlerin oranı yüzde 79 iken, ilde (yerleşik) yaşayan yabancılar için bu oran yüzde 43 ile oldukça yüksek yüksek olması dikkat çekmektedir.

Akdeniz Üniversitesi Göç Çalışmaları Merkezi'nin (ASPAG) iki günlük Antalya Göç Çalıştayı'nda ele alınan konulardan biri de göçün yeni şekilleri. Bunlardan en önemlilerinden olan "dijital göçmenlik", Türkiye de dahil, birçok ülkede düzenlenmeyi bekliyor. Aksi takdirde özellikle gelişmekte olan ülkeler, bilişim teknolojileri ile son derece hızlı neşir olan bu dijital göçmenlerden çok fazla yararlanamayacak gibi görünüyorlar.

Bilhassa Akdeniz Havzasındaki ülkelerin çoğunu bekleyen bir diğer küresel tartışma da yeni bir kriz alanı olan iklim değişikliğinin göç hareketlerini nasıl etkilediğidir. Son yıllarda sık sık yaşadığımız iklim değişikliğinin olumsuz sonuçlarından birisi de orta ve uzun vadede

Türkiye'yi bekleyen yeni göç hareketleri olacak. Ortadoğu ve Kuzey Afrika'yı içine alan Akdeniz Havzasında bulunan Türkiye, Suriye, Irak, İran ve Kuzey Afrika'dan gelecek olası göç akınlarından önemli ölçüde etkilenmesi bekleniyor. Dış göç kadar iç göçe de neden olacak iklim değişikliğinden orta ve uzun vadede öncelikle Orta Anadolu, Göller ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin etkilenmesi bekleniyor.

Olası iklim değişikliği ve buna bağlı olarak göç hareketlerinden yoğun bir şekilde etkilenmesi beklenen Antalya'da kurumlar arası işbirliğinin artırılması gerekiyor. Buna İl Göç İdaresi Müdürlüğü kadar Büyükşehir Belediyesi, ilçe belediyeleri, kentte faaliyet gösteren meslek odaları ve sivil toplum kuruluşları da dahildir.

Çalışmaya katılan uzman konuşmacılar ve 50'den fazla kurum temsilcisi çözüm önerilerini de konuştular. Bunlardan bazıları da şöyle:

- Özellikle sığınmacı/mültecilerin ülke içindeki hareketliliği yasal sınırlar içerisine çekilmeli. Bu şekilde iş ve ailevi nedenlerden dolayı il değiştiren göçmenlerin yasadışı konuma düşmemeleri önlenmelidir. Bunların gittikleri yeni illerde yeniden kaydedilerek legalize edilmeleri gerekiyor. Aksi takdirde Türkiye içerisinde yer değiştiren bu göçmenler aileleri ile birlikte hiçbir ulusal ve uluslararası hak ve hizmetlerden yararlanamamakta ve toplumun kiyısına itilmekte ve sosyal uyum sürecine dahil olamamaktadırlar.
- Özellikle göçmenlerin yoğun yaşadığı illerde göç yönetiminden göç yönetişimine geçilmelidir. Bu yolla belediyeler ve sivil toplum kuruluşlarına da göç konusunda sorumluluk ve yetki verilmelidir. Bu tutum ve uygulama değişikliği, göçmenlerinin büyük bir çoğunluğu yerleşik yaşayan başta Antalya olmak üzere bazı illerde acilen gereklidir. Turizm gibi çok hassas bir sektöre ev sahipliği yapan Antalya'da çok kültürlü ve birlikte yaşama geleneği önemli bir avantaj oluşturmakta ve diğer illere örnek olacaktır.
- Toplumdaki ön yargıların beslediği belirsizlikler ve bilgi eksikliğinin bir an önce giderilmesi konusunda tedbirler alınmalıdır. Kamu kuruluşlarının düzenli bir şekilde kamuoyunu bilgilendirmesi beklenmektedir. Özellikle kamuoyunda tutum oluşmasına katkı sunan mesleklerde çalışanların, başta basın mensupları olmak üzere göç üzerine düzenli bir şekilde bilgilendirilmelidirler. Başta öğretmenler, sağlık personeli ve emniyet görevlileri olmak üzere çeşitli meslek çalışanlarının göç konusundaki farkındalıkları artırılmalı ve çok kültürlü iletişim konusundaki donanımları geliştirilmelidir.
- Göçmen ailelerinin kent hayatına uyum sağlamalarını kolaylaştırmak için, kolayca bilgi alabilecekleri danışma merkezlerinin kurulması gereklidir.
- Son olarak İl Göç Konseyi ve diğer kurumlar üstü oluşumların belediyeler ve STK'lar gibi paydaşları da içine alan yeni bir yapıya kavuşturularak göçmenleri ilgilendiren olası sorunların birlikte ele alınması ve bunlara uygun çözüm önerilerinin geliştirilmesi çağımız siyasal anlayışı ile daha fazla örtüşecektir.
- Tüm bu çalışmaların geliştirilip yürütülmesini sağlamak amacıyla Antalya'da kurumlar üstü ve sivil toplum ağırlıklı bir destek ve koordinasyon merkezinin oluşturulması önerilmektedir.

Sorular için:

Prof. Dr. Erol Esen, ASPAG Müdürü